

‘Het gaat om de ziel van ons vak’

Elke donderdag is voor Marnix van der Leest (1977), huisarts in Leusden, anti-burn-outdag. Vorig jaar gebruikte hij zijn vrije dagen om een boek te schrijven over de dilemma's waar hij in zijn praktijk tegenaan loopt. 'Je doet je best, maar je weet dat het beter kan.'

TEKST: CORIEN LAMBREGTSE

‘Huisarts zijn is het mooiste vak dat er is. De huisartsenzorg in Nederland is fantastisch geregeld. Maar als we dat zo willen houden, moeten we ons daar nu samen sterk voor maken.

We krijgen als huisartsen steeds meer taken naar ons toegeschoven. Om die taken uit te voeren, nemen we steeds meer praktijkmedewerkers in dienst en zoeken we oplossingen in digitalisering. Dat is op zichzelf prima, als dat maar niet ten koste gaat van wat de kern is van ons vak: vanuit een vertrouwensband met de patiënt persoonsgerichte zorg geven.

Ik vind het belangrijk om mijn patiënten geregeld te zien en te spreken; ook bij minder complexe klachten. Elk consult levert informatie op waar je wat aan hebt als er echt iets aan de hand is. Dan weet je dat er iets ‘niet pluis’ is. Twee patiënten kunnen met precies dezelfde klachten komen, de ene patiënt stuur ik door voor nader onderzoek, de andere stel ik gerust. Zo'n beslissing is voor een belangrijk deel gebaseerd op de persoonlijke kennis die ik heb van een patiënt.

■ WANHOPIG EN BOOS

De huisarts is de enige zorgverlener bij wie een patiënt altijd terecht kan. Dat is mooi, maar het heeft ook een nadeel. Andere zorgverleners kunnen gemakkelijker taken afhouden dan een huisarts. Ik krijg steeds vaker het gevoel dat wij de problemen van andere disciplines in de schoenen krijgen geschoven. Veel huisartsen, onder wie ikzelf, vinden het lastig onze grens aan te geven. Daar valt nog veel te winnen.

Ik heb het een tijdje geleden meegemaakt met een patiënt: 84 jaar, bedlegerig, zwaar verslaafd aan alcohol, bijna blind, slechte nieren, hoge bloeddruk en een complexe psychiatrische problematiek. Ze belde elke dag met de praktijk of de huisartsenpost en elk week wel een keer naar 112 voor een ambulance. We hadden bijna dagelijks overleg met de thuiszorg en andere betrokkenen om betere oplossingen te vinden, maar die waren er niet.

Op een hete zomerdag belde de thuiszorg met de boodschap: 'Wij kunnen Petra niet meer de zorg bieden die ze nodig heeft.' Toen wist ik dat de situatie thuis definitief onhoudbaar was geworden.

In de weken erna zijn mijn collega's en ik op zoek gegaan naar oplossingen. Ik begon te bellen, maar het ene na het andere verpleeghuis zei nee. Het eerste huis had geen

FOTO: SIMONE MICHELLE

ervaring met verslaving, het tweede was niet ingericht op blinden, het derde had een personeelstekort en het vierde huis zei nee omdat er al drie andere huizen nee hadden gezegd.

Het was om wanhopig en boos van te worden. Het enige wat ik nog kon bedenken, was dreigen met de Inspectie Gezondheidszorg. Pas toen kreeg ik een ja, van een verpleeghuis 100 kilometer verderop. Daar is de patiënt naar toe verhuisd. Na een tijdje belde ze zelf met onze assistente om te zeggen dat het heel goed met haar ging en dat ze binnenkort weer thuis zou komen. Toen ik dat hoorde, heb ik meteen met de directie van het verpleeghuis gebeld. Die zei gelukkig dat daar geen sprake van was.

Verhalen als deze staan niet op zichzelf. Het kost geregeld ontzettend veel tijd en moeite om een patiënt op de juiste plek met de juiste zorg te krijgen. Ik besteed veel tijd aan patiënten die al lang op een andere plek meer zorg hadden moeten krijgen. Hoe ver kun je gaan? Onlangs zijn twee artsen berispt door de tuchtcommissie omdat ze te lang

leven hebt naast je werk. Daarom heb ik een wekelijks vrije dag en neem ik tijd om muziek te maken, te sporten en te hardlopen. Je kunt alleen voor anderen zorgen als je eerst goed voor jezelf zorgt.

Er zijn perioden waarin ik het werk zwaar vind. Op sommige dagen eindig ik met meer werk dan waarmee ik begon, terwijl ik de hele dag hard werk. Tot nu toe zijn die tijden weer voorbijgegaan. Het moeilijkst is het als je een fout maakt. Niet alle fouten lopen slecht af, maar sommige wel. Ik heb wel eens een ernstige diagnose gemist. Een patiënt met alvleesklierkanker in een vergevorderd stadium. Dat is iets wat onder je huid gaan zitten, ook al krijg je alle begrip van collega's.

Ik vind het heel belangrijk om open te zijn over fouten en dilemma's. De praktijk is doorgaans lastiger dan de theorie. Hoe meer ervaring je hebt, hoe beter je je weg vindt. Maar dan nog: elke patiënt is anders. Neem euthanasieverzoeken. Soms is dat niet alleen voor de patiënt, maar ook voor jou als arts een zoektocht, een proces met veel twijfels. Het is fijn als je in zo'n traject gezamenlijk kunt optrekken met patiënt en familie. Ik vind het heel bijzonder om in die laatste levensfase zoveel voor mensen te kunnen betekenen.

De vertrouwensband die je opbouwt met patiënten, daar zit de ziel van ons vak. Laten we als huisartsen samen een vuist maken om die te behouden.'¶

Meer lezen over de dilemma's van huisarts Marnix van der Leest? 'Huisarts op recept' is verschenen bij Uitgeverij Arbeiderspers, 2021'

'Twee patiënten met dezelfde klachten: de ene patiënt stuur ik door, de andere stel ik gerust'

waren doorgegaan met het verlenen van zorg in een situatie die onverantwoord was. Maar wat moet je als huisarts als anderen niet thuis geven? Je doet je best, maar je weet dat het beter kan.

■ FOUTEN EN DILEMMA'S

We hebben een enorm gevarieerd vak. De ene patiënt komt met een ontstoken vinger, de volgende met buikklachten en tussendoor stapt er soms ook nog een patiënt binnen die het leven niet meer ziet zitten. Bij elke patiënt moet je er helemaal zijn. Je wil niets over het hoofd zien. Ook niet bij een patiënt die elke week met een klacht langskomt.

Je kunt veel voor mensen betekenen, maar je hebt ook een grote verantwoordelijkheid. Die is volgens mij alleen te dragen als er een goed praktijkteam achter je staat, als je collega's hebt om stoom bij af te blazen én als je ook een

Nascholing LHV Academie

De rol van de huisarts bij lijkschouw

In deze nascholing leert u alles over uw rol bij lijkschouw. Zo leert u diverse postmortale verschijnselen onderscheiden en herkennen en krijgt u technieken mee voor het juist inschatten van de tijdzone en het tijdstip van overlijden. Allemaal om de structurele werkwijze van een lijkschouw te garanderen.

Data en locatie: er is nog plek op dinsdag 20 september 2022 van 16.00-20.00 uur in Zwolle en op donderdag 3 november van 16.00-20.00 uur in Utrecht.

Leergang Medisch Leiderschap

De leergang Medisch Leiderschap biedt professionele handvatten om beter te leren inspelen op de veranderingen in de zorg. In de leergang leert u hoe u de manier waarop u zorg biedt aan een patiënt kunt beïnvloeden. Met als resultaat: betere zorg voor de patiënt, voor uzelf en voor de maatschappij.

De leergang bestaat uit 6 trainingsdagen + 3 uur persoonlijke coaching. De leergang is geaccrediteerd bij ABAN voor 36 punten. De volgende leergang wordt aangeboden vanaf 29 september 2022 van 09.30-17.30 uur in Doorn.

Meer tijd voor de patiënt

Wilt u meer tijd hebben voor uw patiënten, maar weet u niet goed hoe u dit moet aanpakken? Tijdens deze nascholing leert u hoe u kwaliteit kunt blijven leveren en met plezier uw vak kunt uitoefenen, ook in drukke tijden. We helpen u een passende aanpak te vinden, waarmee u de volgende dag aan de slag kunt gaan.

Data en locatie: donderdag 1 december 2022 van 16.00-20.00 uur in Utrecht

Op lhv.academie.nl vindt u ons ruime aanbod aan workshops en opleidingen. Ook vaak op aanvraag en incompany beschikbaar.